

Sygn. akt III Ca 763/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie
następującym:

Przewodniczący - Sędzia: SO Ewa Adamczyk

Sędzia SO Agnieszka Skrzekut (sprawozdawca)

Sędzia SR del. Monika Młynarczyk – Mościcka

Protokolant: sekr. sąd. Anna Burnagiel

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2013r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa K. Ł. (1), G. Ł. i małoletnich K. Ł. (2), Z. Ł., J. Ł. (1), A. Ł. (1), I. Ł., A. Ł. (2) działających przez
przedstawicielkę ustawową M. Ł.

przeciwko S. Ł.

o alimenty

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gorlicach

z dnia 18 lipca 2013r., sygn. akt III RC 311/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz małoletnich powodów solidarnie kwotę 1200 zł (jeden tysiąc
dwieście złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt III Ca 763/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18.07.2013 r. Sąd Rejonowy w Gorlicach zasądził od pozwanego S. Ł. tytułem miesięcznych rat alimentacyjnych na rzecz powódki K. Ł. (1) kwotę 300 zł płatną z góry do dnia 10-tego każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynwszy od 1.12.2012 r. (pkt I). Nadto tym samym tytułem zasądził od pozwanego na rzecz małoletnich: G. Ł. kwotę 300 zł, K. Ł. (2) kwotę 250 zł, Z. Ł. kwotę 250 zł, J. Ł. (1) kwotę 200 zł, A. Ł. (1) kwotę 200 zł, I. Ł. kwotę 200 zł, A. Ł. (2) kwotę 200 zł, to jest łącznie kwotę 1 600 zł płatną z góry do rąk ich ustawowej przedstawicielki M. Ł. do dnia 10-tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynwszy od 1.12.2012 r. (pkt II). Umorzył postępowanie w zakresie cofniętego żądania pozwu (pkt III). Nie obciążył pozwanego kosztami sądowymi (pkt IV), przyznał kuratorowi adw. T. G. za sprawowanie funkcji kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego kwotę 1 200 zł i kwotę tę polecił wypłacić ze środków Skarbu Państwa (pkt V), zasądził od pozwanego na rzecz powódki M. Ł. kwotę 2 400

zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego (pkt VI). Wyrokowi w pkt I i II nadał rygor natychmiastowej wykonalności (pkt VII).

Sąd Rejonowy ustalił m.in., że pozwany - S. Ł. i M. Ł. - matka powodów pozostają w związku małżeńskim. Z małżeństwa posiadają 9 dzieci, w tym dwoje dorosłych: powódkę K. Ł. (1) i syna J. Ł. (2).

Powódka K. Ł. (1) urodziła się (...) Jest studentką (...) w K..

Małoletni G. Ł. urodził się (...) Jest uczniem klasy II Technikum Samochodowego w N.. Małoletnia K. Ł. (2) urodziła się (...) uczęszcza do klasy (...). Jest w trakcie składania testów gimnazjalnych. Małoletnia Z. Ł. urodziła się (...) Jest uczennicą klasy I Gimnazjum. Małoletnia J. Ł. (1) urodziła się (...) Jest uczennicą klasy V szkoły podstawowej. Małoletnia A. Ł. (1) urodziła się (...) Uczęszcza do klasy III szkoły podstawowej. Małoletnia I. Ł. urodziła się (...) Uczęszcza do klasy I szkoły podstawowej. Małoletnia A. Ł. (2) urodziła się (...). Uczęszcza do klasy zerowej. Na terenie szkoły korzystają z dożywiania.

Powodowie otrzymują zasiłki rodzinne w kwotach od 106 zł do 115 zł, dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego w kwocie łącznej 1 570 zł miesięcznie. W okresie od października 2012 r. do grudnia 2012 r. rodzina korzystała z pomocy społecznej w postaci zasiłku celowego w kwocie miesięcznej po 600 zł na zakup żywności.

Powódka M. Ł. przy pomocy dzieci prowadzi gospodarstwo rolne o pow. 6,50 ha, w tym 3,60 ha gruntów ornych własności pozwanego. Dochody z tego gospodarstwa przeznacza na bieżące potrzeby rodziny. Obecnie sama ponosi w całości koszty utrzymania tego gospodarstwa.

Pozwany został skazany za znęcanie się nad rodziną. Wykonanie kary pozbawienia wolności zostało mu zawieszona. Pozwany mimo skazującego wyroku wszczynał awantury w domu. Powódka po pobiciu, duszeniu przez męża trafiła na Szpitalny Oddział Ratunkowy Szpitala w G., następnie leczona była w Oddziale Psychiatrycznym. Sprawowanie władzy rodzicielskiej przez pozwanego zostało poddane nadzorowi kuratora sądowego. Powódka ponownie złożyła wniosek o ściganie pozwanego za znęcanie się nad najbliższymi.

Pozwany w dniu 7.07.2012 r. opuścił rodzinę i wyjechał do Anglii. Przed wyjazdem pracował wraz z powódką w gospodarstwie rolnym stanowiącym jego własność i dzierżawionym. Obecnie utrzymuje kontakt z bratem i siostrami. Od czasu opuszczenia rodziny pozwany przekazał powódce przekazem pocztowym i firmą kurierską kwoty 1 000 zł, 1 500 zł, 992 zł, 50 zł, 100 zł, 494 zł, paczkę z kwotą 10 funtów i kurtkami dla małych powodów i dla niej.

Bank (...) S.A. prowadzi na rzecz pozwanego dwa rachunki bankowe a Bank Spółdzielczy w G. jeden rachunek. Jeden z rachunków (...) prowadzony był dla kredytu gotówkowego, który został spłacony 18.09.2012 r. Na drugim z rachunków (...) saldo końcowe to kwota 4 776,35 zł. Z rachunku tego świadek E. Ł. jako pełnomocnik pozwanego w dniu 5.03.2013 r. pobrał kwotę 10 000 zł. Rachunki pozwanego prowadzi także Biuro (...). Pozwany z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - (...), (...), (...) w latach 2012 i 2013 otrzymał pomoc kwotową. Środki pieniężne zostały przekazane na rachunki Banku Spółdzielczego w G. i (...).

W takim stanie faktycznym Sąd w oparciu o przepisy art. 133 § 1 kro i art. 135 § 1 i § 2 kro uznał powództwo (w jego ostatecznej wersji) za uzasadnione. W ocenie Sądu pozwany jest w stanie partycypować w kosztach utrzymania powodów w zakresie zasądzonych na ich rzecz kwot, a które to zdaniem Sądu odpowiadają ich usprawiedliwionym potrzebom. Wskazał Sąd, że opuszczenie przez pozwanego miejsca stałego pobytu nie zwalnia go z obowiązku alimentacyjnego względem dzieci. Miał Sąd na względzie, że pozwany przed opuszczeniem kraju miał możliwości zarobkowania a nie wykazał aby je obecnie choć częściowo utracił. W ocenie Sądu pozwany na równi z matką powodów powinien realizować obowiązek alimentacyjny. Jego rola tymczasem ogranicza się do sporadycznego przesyłania na rzecz powodów kwot pieniężnych oraz symbolicznej pomocy rzeczowej w sytuacji, gdy M. Ł. samodzielnie prowadzi gospodarstwo, którego dochody przeznacza na zaspokojenie potrzeb powodów. Nadto sprawuje nad dziećmi osobistą pieczę.

O kosztach Sąd orzekł na zasadzie art. 98 kpc.

Wyrok ten pozwany zaskarżył w części apelacją, a to co do pkt II i VI.

Zarzucił naruszenie:

- art. 135 § 1 i 2 kro przez zasądzenie tytułem alimentów na rzecz małoletnich G., K., Z., J., A., I., A. Ł. (2) wskazanych w wyroku kwot, mimo, że pozwany w aktualnej sytuacji nie ma możliwości ich płacenia a potrzeby dzieci mogą być zaspokojone z dochodów uzyskiwanych z jego gospodarstwa rolnego;

- art. 233 § 1 kpc przez nierozważenie w sposób wszechstronny zeznań M. Ł. oraz E. Ł., z których wynika, że pozwany wyjechał do Anglii z powodu nieporozumień rodzinnych, jest bezdomny, nie ma pracy i dochodów, jednak pozostawił wysoko dochodowe gospodarstwo rolne, które stanowiło i stanowi wystarczające źródło utrzymania i zaspakaja potrzeby małoletnich;

- art. 102 kpc przez jego niezastosowanie i obciążenie pozwanego kosztami zastępstwa procesowego w kwocie 2 400 zł, pomimo jego trudnej sytuacji materialnej, życiowej i braku jakichkolwiek dochodów.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt II i VI przez oddalenie żądań a względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Wyrok Sądu Rejonowego odpowiada prawu.

Nie zachodzą uchybienia, które Sąd Okręgowy bierze pod uwagę z urzędu, a których skutkiem byłyby nieważność postępowania – art. 378 § 1 kpc.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy oraz przyjmuje je za własne. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc ocenić trzeba za bezzasadny. Sąd dokonał ustaleń faktycznych, mając na względzie całokształt zebranego w sprawie materiału, który to rozważył w sposób wyczerpujący. Zważyć w tym miejscu należy, że niewyprowadzenie na podstawie tego materiału takich wniosków, na jakich zależało apelującemu nie może być upatrywane jako naruszenie art. 233 § 1 kpc. To ostatnie może mieć miejsce, gdy wnioskowanie Sądu o faktach jest sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Jest następstwem nieprawidłowej weryfikacji materiału dowodowego. W niniejszej sprawie natomiast materiał dowodowy był właściwie niekwestionowany. Sąd oparł się na wszelkich dostępnych dokumentach oraz na przeprowadzonych w sprawie zeznaniach powódki M. Ł. i świadka E. Ł.. Zgodnie z nimi za udowodniony przyjął Sąd fakt, że apelujący wyjeżdżając do Anglii pozostawił gospodarstwo rolne. Wbrew temu, co jak się zdaje sugeruje apelujący, na podstawie tego faktu, nie można było natomiast automatycznie zakładać, że gospodarstwo to pozwala na pokrycie wszystkich usprawiedliwionych potrzeb małoletnich powodów. Jak wynika z materiału dowodowego wszelkie dochody z tego gospodarstwa przeznaczone są na pokrycie bieżących potrzeb rodziny. Brak jest zatem możliwości „zarobkowania” na ich podstawie, a to m.in. poprzez odkładanie środków uzyskiwanych ze sprzedaży płodów rolnych. Jak słusznie natomiast uwypuklił to Sąd Rejonowy, jeszcze w okresie, gdy apelujący pomagał powódce w prowadzeniu tego gospodarstwa sytuacja rodziny była trudna i wymagała korzystania z pomocy socjalnej. Tym bardziej obecnie, kiedy gospodarstwo to prowadzi wyłącznie powódka M. Ł., korzystając jedynie z pomocy dzieci, nie można twierdzić, że jest to wystarczające na zaspokojenie wszelkich potrzeb rodziny. Prowadzenie tego gospodarstwa, jak również podkreślił Sąd Rejonowy, związane jest z ponoszeniem licznych opłat, które obecnie obciążają wyłącznie matkę małoletnich.

Niezależnie od powyższego oczekiwanie apelującego, że pozostawienie przedmiotowego gospodarstwa matce powodów zwalnia go od obowiązku alimentacyjnego ocenić trzeba negatywnie z punktu widzenia treści art. 133 § 1 kro. Jak wskazano bowiem w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku obowiązek alimentacyjny powinien w równym stopniu

obciążać oboje rodziców. W sytuacji zatem, gdy matka małoletnich swój obowiązek realizuje już poprzez sprawowanie osobistej pieczy nad dziećmi (art. 135 § 2 kro), a nadto faktycznie prowadzi gospodarstwo rolne, celem uzyskania z niego dochodów na zaspokojenie podstawowych potrzeb rodziny, to apelujący powinien finansowo partycypować w kosztach utrzymania małoletnich powodów.

Za bezzasadny w tym miejscu ocenić trzeba jednocześnie zarzut naruszenia art. 135 § 1 i 2 kro. W ocenie Sądu Okręgowego zasądzone na rzecz małoletnich powodów kwoty są adekwatne do ich usprawiedliwionych potrzeb, których to apelujący zresztą nie kwestionował. Wbrew natomiast podnoszonym zarzutom są one równocześnie adekwatne do zarobkowych i majątkowych możliwości apelującego.

Jak wskazał Sąd Rejonowy przy określeniu wysokości obowiązku alimentacyjnego należy brać pod uwagę nie rzeczywistą sytuację majątkową obowiązanego do alimentacji, lecz to jak sytuacja ta by się kształtowała, gdyby obowiązanego dołożył wszelkiej staranności. Granice wyznaczają tu bowiem jego zarobkowe i majątkowe możliwości, a nie faktyczne dochody. Apelujący, mimo że to na nim zgodnie z art. 6 kc leżał ciężar dowodu, nie wykazał aby po jego stronie występowały jakieś przeszkody, a to przykładowo natury zdrowotnej, które w sposób całkowity i trwały uniemożliwiały mu podjęcie pracy zarobkowej. Jak wynika z materiału dowodowego apelujący przed wyjazdem do Anglii pracował w gospodarstwie rolnym, co pozwala twierdzić, że stan zdrowia nie uniemożliwia mu wykonywania pracy. Nic bowiem nie wskazuje na to, aby od czasu opuszczenia kraju stan ten uległ pogorszeniu. Za nieskuteczne ocenić trzeba w tym miejscu jednocześnie argumenty, w których apelujący podnosi, że nie zna języka angielskiego i nie może znaleźć pracy poza granicami kraju. O ile nawet takie twierdzenie uznać trzeba za wiarygodne, to stwierdzić należy, że brak jest jakiś obiektywnych przeszkód, które uniemożliwiłyby apelującemu powrót do kraju celem poszukiwania pracy. Jeśli apelujący twierdzi, że konflikt z matką dzieci nie pozwala mu na powrót do miejsca zamieszkania, to nic nie stoi na przeszkodzie aby zamieszkał on w innym miejscu i podjął jakiegokolwiek zatrudnienie choćby o charakterze dorywczym.

Niezależnie od powyższego stwierdzić trzeba, że materiał dowodowy wskazuje, że apelujący nie przedstawia swojej sytuacji materialno – majątkowej tak jak ona rzeczywiście się kształtuje. Sumy sporadycznie przekazywane dzieciom, utrzymywanie środków pieniężnych na kontach bankowych, upoważnienie brata do pobrania z jednego z tych kont kwoty 10 000 zł, to okoliczności, które wskazują, że apelujący musi uzyskiwać jakieś dochody.

Na aprobatę nie zasługuje także zarzut naruszenia art. 102 kpc poprzez niezastosowanie tego przepisu. Zważyć należy, że apelujący nie wykazał aby w jego wypadku występował szczególnie uzasadniony przypadek, o jakim mowa w tym przepisie. Powoływał się apelujący w tym zakresie jedynie na swą trudną sytuację materialną, życiową i brak dochodów. Zgodnie natomiast z jednolitym poglądem wyrażanym na tle wykładni art. 102 kpc w literaturze przedmiotu oraz w judykaturze, sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi podstawy zwolnienia - na podstawie art. 102 kpc - z obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego (por. postanowienie SN z dnia 8.12.2011 r., IV CZ 111/11, LEX nr 1119554). Skoro apelujący takich innych okoliczności, które to mogłyby uzasadniać w połączeniu ze wskazywaną jego ciężką sytuacją materialną odstępianie od obciążenia go kosztami nie przedstawił, to stawiany zarzut nie mógł wywołać zamierzonych skutków. Ponadto, jak wyżej była o tym mowa, trudna sytuacja materialna, w jakiej pozostaje apelujący jest w znacznej mierze uzależniona od jego postawy. Sytuację tę należy oceniać w perspektywie faktycznych możliwości zarobkowych apelującego a nie rzeczywistych dochodów.

Z tych przyczyn apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu, o czym orzeczono jak w sentencji na zasadzie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie art. 98 kpc. Również w tym zakresie pozostają aktualne przedstawione powyżej uwagi, które nie pozwalają nad odstępianie od obciążenia apelującego kosztami. Wysokość tych kosztów ustalono na podstawie § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349).

Ref. SSR R. S.

Wyk. JS